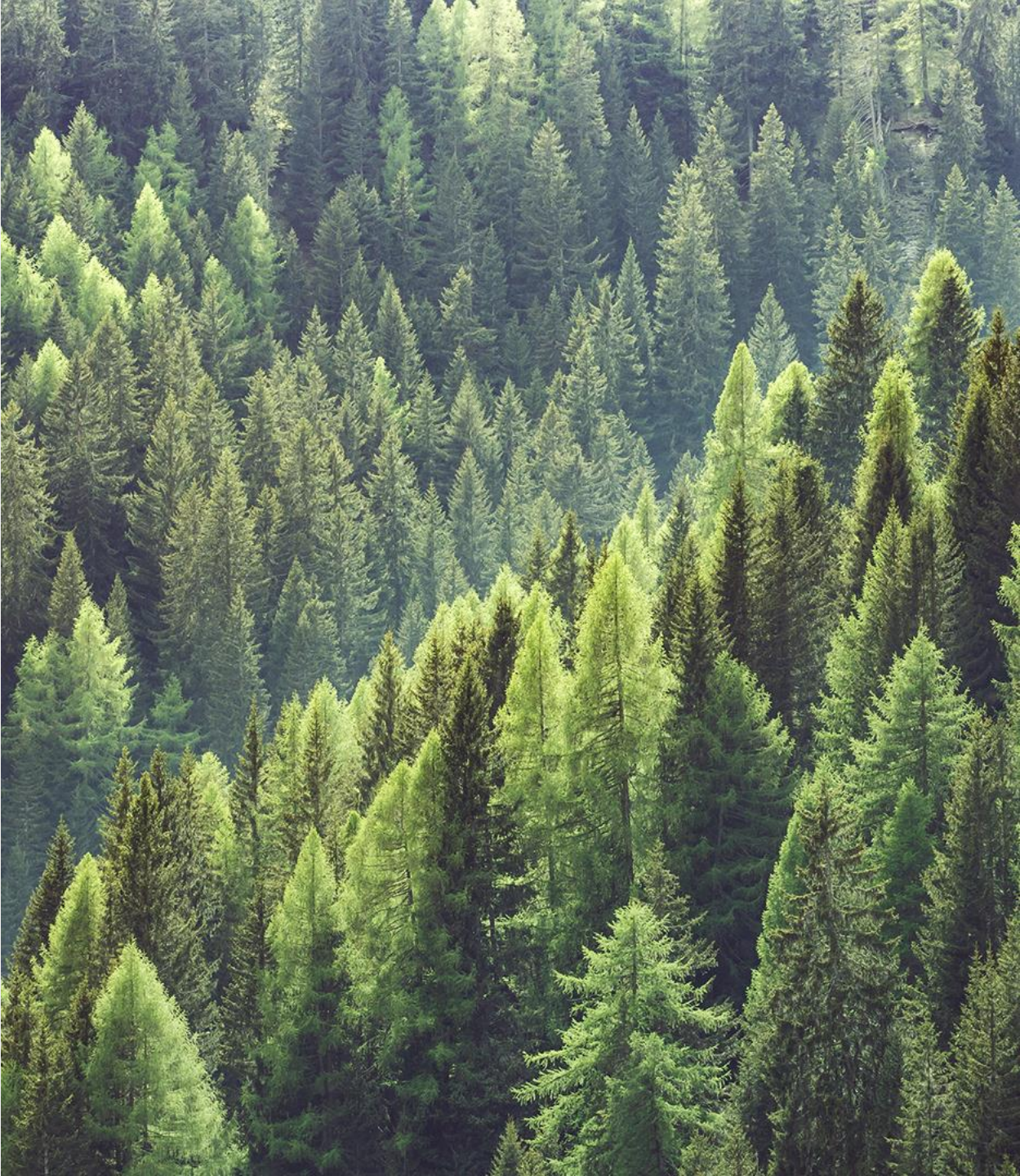


Miljötillstånden i ljuset av klimatmålen – var står vi?

MILJÖTILLSTÅNDSDAGEN 2020

TOVE ANDERSSON



Lagstiftningen ses över för att nå Sveriges klimatmål

- En särskild utredare ska se över all relevant svensk lagstiftning så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag
- Syftet är att skapa bättre förutsättningar för att Sveriges klimatmål ska kunna nås
- Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2022 med delbetänkande 1 december 2020



Uppdraget om översyn

Utredaren ska bl.a.

- se över hur miljöbalken kan anpassas för att utgöra ett effektivt verktyg för att nå klimatmålen,
- identifiera annan relevant lagstiftning som kan ha betydelse för att nå klimatmålen,
- redovisa på vilket sätt lagstiftningen är relevant för möjligheterna att nå klimatmålen,
- prioritera lagstiftningarna utifrån förutsättningar att bidra till att dessa mål kostnadseffektivt nås,
- se över denna lagstiftning så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag,
- lämna nödvändiga författningsförslag,
- redovisa eventuella ytterligare utredningsbehov



Uppdraget om översyn, forts.

”Verksamheter som bidrar till att nå klimatmålen, men som har lokal miljöpåverkan, har i dag svårt att tillgodoräkna sig detta i prövningen. Det bör ses över.”



1 kap. 1 § miljöbalken (MB)

Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en *hållbar utveckling* som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. /.../

Miljöbalken skall tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.



Lokaliseringsregeln före 2007

- I lokaliseringsregeln före 1 januari 2007, då återfunnen i dåvarande 2 kap. 4 § MB, reglerades att för verksamheter och åtgärder som tar i anspråk mark- eller vattenområden annat än helt tillfälligt **ska** en sådan plats väljas som är lämplig med hänsyn till **1 kap. 1 §**, 3 kap. och 4 kap.
- Plockades bort då det kunde ge intrycket att portalparagrafen var mindre viktig i andra sammanhang.



Portalparagrafen i praxis

Glötesvålen (MÖD 2010:38)

- Vindkraft är en förnybar och ren energikälla som kan bidra till miljöbalkens mål om hållbar utveckling enligt 1 kap. 1 § MB
- Främjandet av produktion av förnybara energikällor viktigt för att nå klimatåtaganden och nationella planeringsmål som antagits av Sveriges riksdag
- Vid avvägning mellan riksintressen enligt 3 kap. 10 § MB gavs mot bakgrund av riksdagens utbyggnadsmål företräde till vindkraftens intressen, som på bästa sätt ansågs främja långsiktig hushållning med marken och även innebar god hushållning



Portalparagrafen i praxis, forts.

Kölvallen (MÖD 2017:27)

- Argumentation utifrån portalparagrafen om att det utifrån vindkraftens speciella karaktär skulle tillåtas fri placering inom vissa gränser godtogs inte
- MÖD ansåg inte underlaget tillräckligt för att pröva lokaliseringen enligt 2 kap. 6 § MB



Portalparagrafen i praxis, forts.

- Flertal fall där domstolen vid sammanvägd bedömning ansett att sökanden inte visat tillåtlighet för vald plats enligt 2 kap. 6 § MB
- I målen omnämns inte miljöbalkens portalparagraf 1 kap. 1 § (t.ex. M 4319-17, M 3892-17, M 5329-16)
- Minst lika intressant att i flera fall när domstolen kommer till ett för sökanden positivt slut vid tillämpning av lokaliseringsbestämmelsen, inte heller då omnämns portalparagrafen (t.ex. M 2579-17, M 6313-17, M 4249-17)
- När Glötesvålen prövades var lokaliseringsregeln redan ändrad. Vad är nytt?



Fler spaningar

- Avslag på ansökan om täktverksamhet (M 11916-17)

”Mark- och miljööverdomstolen prövar först frågan om den sökta verksamheten kan tillåtas med hänsyn till bestämmelserna om artskydd.”

Hur säkerställs en grundläggande prövning av val av plats – och att portalparagrafen ges genomslag?

- De tydligare reglerna om MKB:ns innehåll (jfr. t.ex. 6 kap. 35 § 4 p MB) – även påverkan på val av plats?



Sammanfattningsvis

- Svårt se att miljöbalkens portalparagraf i vart fall får någon avgörande betydelse vid lokaliseringsprövning
- Bör portalparagrafen på nytt regleras i lokaliseringsbestämmelsen?
- Även överväga andra sätt att hantera klimatnytta i tillståndsprövningen – tillägg om klimatnyttans relevans?
- Utfallet av regeringens pågående utredning av stort intresse för om klimatnyttan kommer ges tydligare roll
- Kan rättstillämpningen (på nytt) bana väg?

Tove Andersson

Delägare, advokat / Malmö

Setterwalls Advokatbyrå

E-post: tove.andersson@setterwalls.se

Telefon: +46 10 690 04 66

Mobil: +46 76 869 70 78



SINCERELY.
WE MEET AGAIN!

